

HİDROMORFOLOJİK İZLEME TEBLİĞİ (TEBLİĞ NO: 2023/19)

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; yerüstü sularında hidromorfolojik kalite bileşeninin izlenmesine ilişkin usul ve esasları belirleyerek hidromorfolojik izleme çalışmalarında standardizasyonu sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, yerüstü sularında hidromorfolojik izleme çalışmalarında kullanılmak üzere izleme alanlarının seçimi, izlenecek temel parametreler, izleme dönemleri, izleme sıklıkları ve hidromorfolojik izleme eğitimlerine ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 410 uncu ve 421 inci maddeleri ile 11/2/2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmeliğin 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Alt parametre: Her bir hidromorfolojik izleme ve değerlendirme parametresi kapsamında izlenecek alt izleme ve değerlendirme bileşenlerini,
- b) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- c) Biyolojik izleme: Su kütlesinin kalite açısından genel durumunun belirlenmesi maksadıyla suda yaşayan canlıların periyodik olarak örneklemesini ve analizini,
- ç) Coğrafi bilgi sistemi: Her türlü coğrafi verinin; üretilmesi, temini, depolanması, işlenmesi, yönetilmesi, analiz edilmesi, paylaşılması, sunulması ve güncel tutulması için gerekli olan donanım, yazılım, insan kaynağı, standartlar ve yöntemler bütünü,
- d) Göl kıyı kenar bölgesi: Göl set üst sınırının dışında kalan göl kıyı kenar bölgesini,
- e) Göl kıyı seti: Göl su çizgisi ile set üst sınırı arasında kalan alanı,
- f) Göl sahili: Maksimum su seviyesi ile mevcut su seviyesi arasında kalan alanı,
- g) Göl set üst sınırı: Göl suyunun maksimum seviyesine gelip taşkın oluşturmaya başladığı sınırı,
- ğ) Göl su çizgisi: Göl suyunun bulunduğu ıslak hazne üst çizgisini,
- h) Hidromorfolojik izleme: Su kütlelerinin hidrolojik ve jeomorfolojik karakteristikleri ile birlikte insan kaynaklı baskıların bu karakteristikler üzerindeki etkilerinin belirlenmesi maksadıyla gerçekleştirilen izleme ve analiz çalışmalarını,
- ı) Hidromorfolojik izleme alanı: Su kütlesi üzerinde hidromorfolojik izleme çalışmalarının gerçekleştirileceği alanı,
- i) İzleme programı: İzleme noktaları, izlenecek parametreler, operasyonel, gözetimsel gibi izleme tipleri, izleme yapan kurumlar ve izleme sıklıklarının yer aldığı programı,
- j) Kimyasal izleme: Su kaynaklarında; bir amaca yönelik olarak, sınırları çizilmiş alanlarda gerçekleştirilen, kimyasal parametreler ve/veya neden oldukları etkilerin sistematik şekilde ölçülmesi, analiz edilmesi, veriye dönüştürülmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarının bütünü,
- k) Litoral bölge: Göllerde, kıyı çizgisinden itibaren başlayıp su bitkilerinin ortadan kalktığı yere kadar olan ışıklı kıyı bölgesini,
- l) Nehir kıyı kenar bölgesi: Nehir set üst sınırı dışında kalan nehir kenar bölgesini,
- m) Nehir kıyı seti: Nehir su çizgisi ile nehir set üst sınırı arasında kalan alanı,
- n) Nehir set üst sınırı: Nehir suyunun maksimum seviyesine ulaşip taşkın oluşturmaya başladığı sınırı,
- o) Nehir su çizgisi: Nehirdeki suyun bulunduğu ıslak hazne üst seviyesini,

- ö) Nehir taşkın yatağı: Nehir kıyısına komşu olan ve sadece taşkın durumlarında su altında kalan doğal ve düz alanları,
- p) Nehrin sağ sahili: Nehrin akış yönü doğrultusunda durulduğunda sağ tarafta kalan sahili,
- r) Nehrin sol sahili: Nehrin akış yönü doğrultusunda durulduğunda sol tarafta kalan sahili,
- s) Su kütlesi: Bir akarsuyun, nehir veya kanalın, gölün ya da rezervuarın, geçiş suyu, kıyı suyu veya yeraltı suyunun bir kısmı ya da tamamı olan ve benzer özellikler gösteren, yönetilebilir en küçük su birimini,
- ş) Süreklilik: Nehir su kütlelerinde mabdan mansaba akıştaki devamlılık durumunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hidromorfolojik İzleme, Eğitim ve Sertifikasyona İlişkin Usul ve Esaslar

Hidromorfolojik izleme usul ve esasları

MADDE 5- (1) Hidromorfolojik izleme çalışmaları;

- a) Nehir, doğal ve yapay göl, kıyı ve geçiş sularında gerçekleştirilir.
- b) Bakanlıkça düzenlenen eğitime katılarak Hidromorfolojik İzleme Sertifikası almış kişiler tarafından yapılır.

c) Arazide, biyolojik izleme ve kimyasal izleme çalışmalarının yürütülmesi durumunda bu çalışmalar ile eş zamanlı olarak, biyolojik izleme ve kimyasal izleme çalışmasıyla aynı alan veya temsil eden yakın alanlarda yapılır.

(2) Hidromorfolojik izleme çalışmalarında;

a) Nehir su kütlesine ilişkin hidrolojik rejim, morfolojik koşullar ve süreklilik durumunu ortaya koyan parametreler izlenir.

b) Doğal ve yapay göl kütlesine ilişkin hidrolojik rejim ve morfolojik koşulların durumunu ortaya koyan parametreler izlenir.

c) Geçiş suyu kütlesine ilişkin morfolojik koşullar ve gelgit rejimi durumunu ortaya koyan parametreler izlenir.

ç) Kıyı suyu kütlesine ilişkin morfolojik koşullar ve gelgit rejimi durumunu ortaya koyan parametreler izlenir.

d) (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen parametreler kapsamında kullanılacak alt parametreler Bakanlık tarafından belirlenir.

e) Alt parametrelerin arazide izlenmesine ve coğrafi bilgi sistemi ortamında analizine ilişkin usul ve esaslara yönelik rehber dokümanlar Bakanlık tarafından hazırlanır.

f) Kullanılacak alt parametreler ve alt parametrelerin izlenmesine ilişkin rehber dokümanlar Bakanlık resmî internet sitesinde yayımlanır ve hidromorfolojik izleme çalışmalarında dokümanların yayımlanmış en güncel halleri kullanılır.

(3) İzleme çalışmasının yürütüleceği alanlarının kolay ulaşılabilir olması gerekir.

(4) İzleme alanı seçilirken izlemeyi yapacak personelin sağlığı ve güvenliği, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında göz önünde bulundurulur.

(5) Hidromorfolojik izleme çalışmaları için sahaya çıkmadan önce ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izinler alınır.

(6) Hidromorfolojik izleme sonucunda elde edilen veriler Bakanlıkça belirlenen yöntem kullanılarak değerlendirilir.

(7) İzleme programları dışında kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen hidromorfolojik izlemelerde izleme sıklığı ve parametreler, çalışmanın kapsamına göre Bakanlığın görüşü alınarak belirlenir.

Hidromorfolojik izleme alanının belirlenmesi

MADDE 6- (1) Nehirlerde hidromorfolojik izleme alanı;

a) Arazide; biyolojik örneklemenin yapıldığı izleme noktasının 100 metre memba ve 100 metre mansap tarafına doğru olacak şekilde nehrin en az 200 metre uzunluğundaki bölümünü kapsayacak şekilde belirlenir.

b) Nehir yatağı, nehir kıyı seti, nehir kıyı kenar bölgesi, taşkın yatağı ve nehrin kıyı kenar bölgesinden itibaren karaya doğru olan sağ ve sol sahildeki 50 metre uzaklıkta kalan alanı kapsar.

(2) Doğal ve yapay göl hidromorfolojik izleme alanı;

a) Arazide; yüzey alanı 50 hektardan küçük olan göllerde en az bir, yüzey alanı 50 ve 500 hektar arasında olan göllerde en az iki, 500 hektardan büyük olan göllerde ise en az üç noktada biyolojik izleme çalışmalarını içerecek şekilde, kıyıya paralel en az 100 metrelik bir kıyı şeridi olarak belirlenir. Baraj ve göletlerde maksimum su kotundaki yüzey alanı dikkate alınır.

b) Göl litoral bölgesini, göl sahilini, göl kıyı setini, göl kıyı kenar bölgesini kapsar.

(3) Geçiş sularında hidromorfolojik izleme alanı;

a) Nehir karakterindeki geçiş sularında; birinci fıkrada nehirler için belirtilen hükümler çerçevesinde belirlenir.

b) Göl karakterindeki geçiş sularında; ikinci fıkrada göller için belirtilen hükümler çerçevesinde belirlenir.

(4) Kıyı sularında hidromorfolojik izleme alanı; arazide biyolojik örneklemenin yapıldığı izleme noktasının kıyıdaki iz düşüm noktasının sağ ve sol tarafındaki en az 100 metrelik kıyı şeridi olarak belirlenir.

İzleme dönemi ve sıklıkları

MADDE 7- (1) Nehir, doğal ve yapay göl, geçiş ve kıyı sularında hidromorfolojik izleme sıklıkları Bakanlık tarafından hazırlanan izleme programlarında belirlenir.

(2) Nehir, doğal ve yapay göl, geçiş ve kıyı sularında hidromorfolojik izleme çalışmaları; ilkbahar ve sonbahar dönemini kapsayacak şekilde yılda en az iki kez gerçekleştirilir.

(3) Bakanlık su kütesinin durumuna göre söz konusu izleme sıklıklarını değiştirebilir ve bu doğrultuda izleme programlarını güncelleyebilir.

Hidromorfolojik izleme eğitimi ve sertifikasyon

MADDE 8- (1) Hidromorfolojik izleme eğitimi ve sertifikasyon işlemleri aşağıdaki hususlara göre yapılır:

a) Hidromorfolojik izleme ve değerlendirme eğitimleri ve eğitim sonunda verilecek sertifika Bakanlık tarafından düzenlenir.

b) Eğitimlerin süresi, içeriği, eğitim konuları, eğitim düzenlenme sıklığı ve eğitime kabul şartları Bakanlık tarafından belirlenir.

c) Hidromorfolojik izleme eğitimleri ve eğitimler sonrasında verilecek hidromorfolojik izleme sertifikası nehir, doğal ve yapay göl, geçiş suları ve kıyı suları kategorileri için ayrı ayrı düzenlenir.

ç) Aynı dönemde bir kişi nehir, doğal ve yapay göl, geçiş ve kıyı suları hidromorfolojik izleme eğitimlerine katılabilir ve sertifika alabilir.

d) Eğitim programları sonunda yazılı değerlendirme sınavı yapılır.

e) Değerlendirme sınavı Bakanlıkça oluşturulan komisyon tarafından gerçekleştirilir.

f) Değerlendirme sınavında 100 tam puan üzerinden 70 puan alanlar başarılı sayılarak katıldığı eğitim programına yönelik sertifika almaya hak kazanır.

g) Hidromorfolojik İzleme Sertifikasının geçerlilik süresi dört yıldır.

ğ) Katılımcılar, sahip oldukları sertifikanın geçerlilik süresinin sonunda mevcut sertifikalarının yenilenmesi maksadıyla sertifika yenileme eğitimine katılabilir. Sertifika yenileme eğitimleri ile sınavının içerik ve uygulaması sertifika eğitimleri ile aynıdır.

h) Sertifika yenileme eğitimleri sonunda başarılı olanlara yeni sertifika verilir. Katılımcının son aldığı sertifika geçerli olur. Sertifika yenileme kapsamında alınan yeni sertifikanın geçerlilik süresi dört yıldır.

ı) Proje kapsamında hidromorfolojik izleme çalışmalarını yürütmek için Bakanlık tarafından eğitim verilebilir. Bu durumda, Bakanlık tarafından verilen eğitime katılım sertifikası verilir. Bu sertifika sadece ilgili proje çalışmaları için geçerli olur.

(2) Bakanlık, ilgili mevzuat gereği veya gerekli gördüğü diğer konularda da eğitime katılma veya sertifika alma/sertifika sahibi olma zorunluluğu getirebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 9- (1) 28/1/2021 tarihli ve 31378 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Nehir ve Göl Hidromorfolojik İzleme Tebliği (Tebliğ No: 2020/43) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.